Těšetice-Kyjovice – „Sutny“ - Metodika výzkumu

Martin Kuča

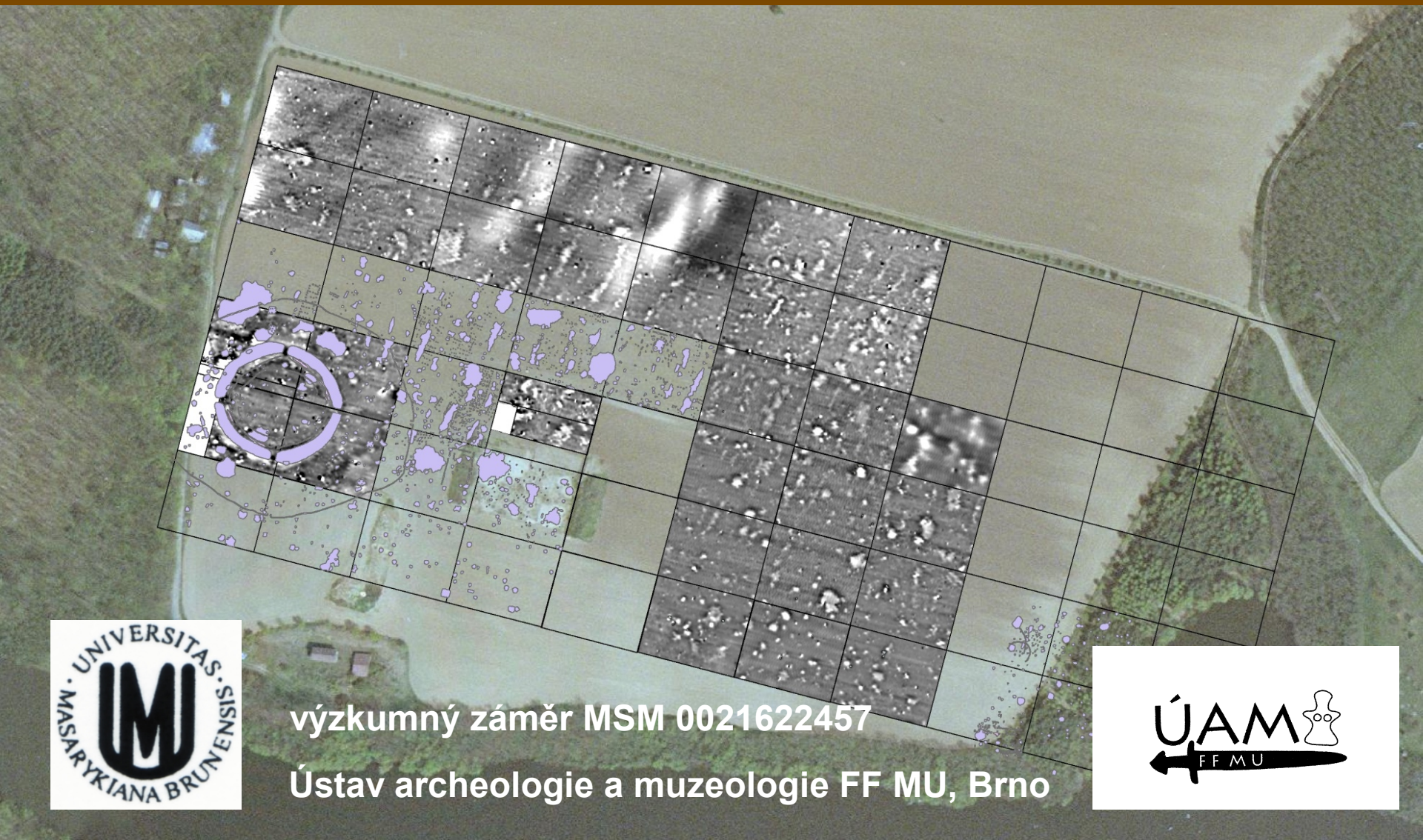

výzkumný záměr MSM 0021622457

Ústav archeologie a muzeologie FF MU, Brno

Historie výzkumů

- Objev lokality 1956
- 1964 – první průzkumné práce, od 1967 systematický výzkum
- Vedení: V. Podborský (1964, 1967-1985), P. Koštuřík (1985-1998), E. Kazdová (1985-1998;2003-dodnes), J. Kovárník (1999-2002), I.Mateiciucová, K. Šabatová, M. Kuča, F. Trampota, Z.Hájek

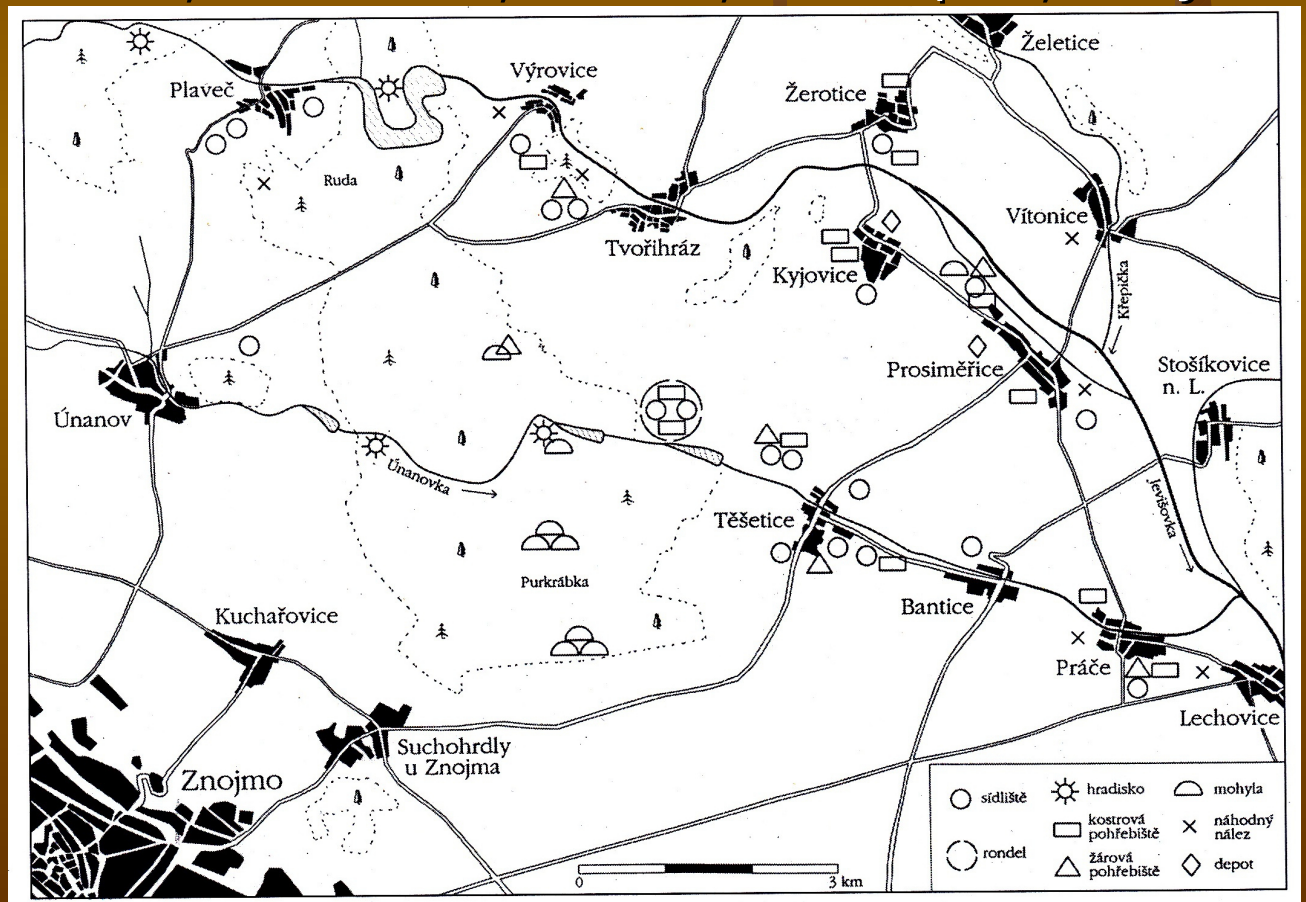

Hlavní výsledky výzkumu

- 1958: sondáž (Podborský, Klanica)
- 1967: výzkum (Podborský, Vildomec), ubytování ve stanech, rozměření plochy na 40m široké sektory A-F ve směru Z-V
- 1967-1977: exkavace rondelu MMK
- 1970-1974: expertíza výplně příkopu (A. Zeman, P. Havlíček)
- 1972: Střediskem geodézie Znojmo provedeno mapování lokality 1:1000 a příkopu rondelu 1:50
- 1973 a 1974: letecké snímkování pomocí leteckého modelu Geografického ústavu ČSAV (O. Stehlík)

- Po ukončení výzkumu rondelu příkop zahrnut za účelem sledování přírodních procesů zaplňování příkopu
- 1979: výzkum obilních jam
- 1981: předstihový výzkum JV části lokality před odebíráním zeminy pro stavbu nádrže; odkryta plocha 7225 m2, 201 objektů – LnK, ÚK, VelK, HK
- 1982: při těžbě spraše nalezeny mamutí kosti

- 1993: zahrnutí příkopu rondelu (od 1978)
- Sympozia: 1974 (1. mezinárodní seminář prehistorie polských a ČS univerzit), 1974 (mezinárodní symposium O neolitu střední Evropy), 1978 (konference 100. výročí založení JMM Znojmo), 1979 (4. celostátní setkání studentů archeologie ČSSR), 1979 (mezimárodní symposium O počátcích našeho zemědělství), 1989 (Ozázky neolitu a eneolitu Moravy), 1991 a 1994 (Otázky neolitu a eneolitu našich zemí), 1999 (50 let archeologických výzkumů na Znojemsku)

Doklady osídlení

- aurignacien (?), pozdní paleolit (?), kultura s LnK, VK, MMK, KKK, KZP, st. bronz (ÚK, Vsk), velatická, horákovská k.

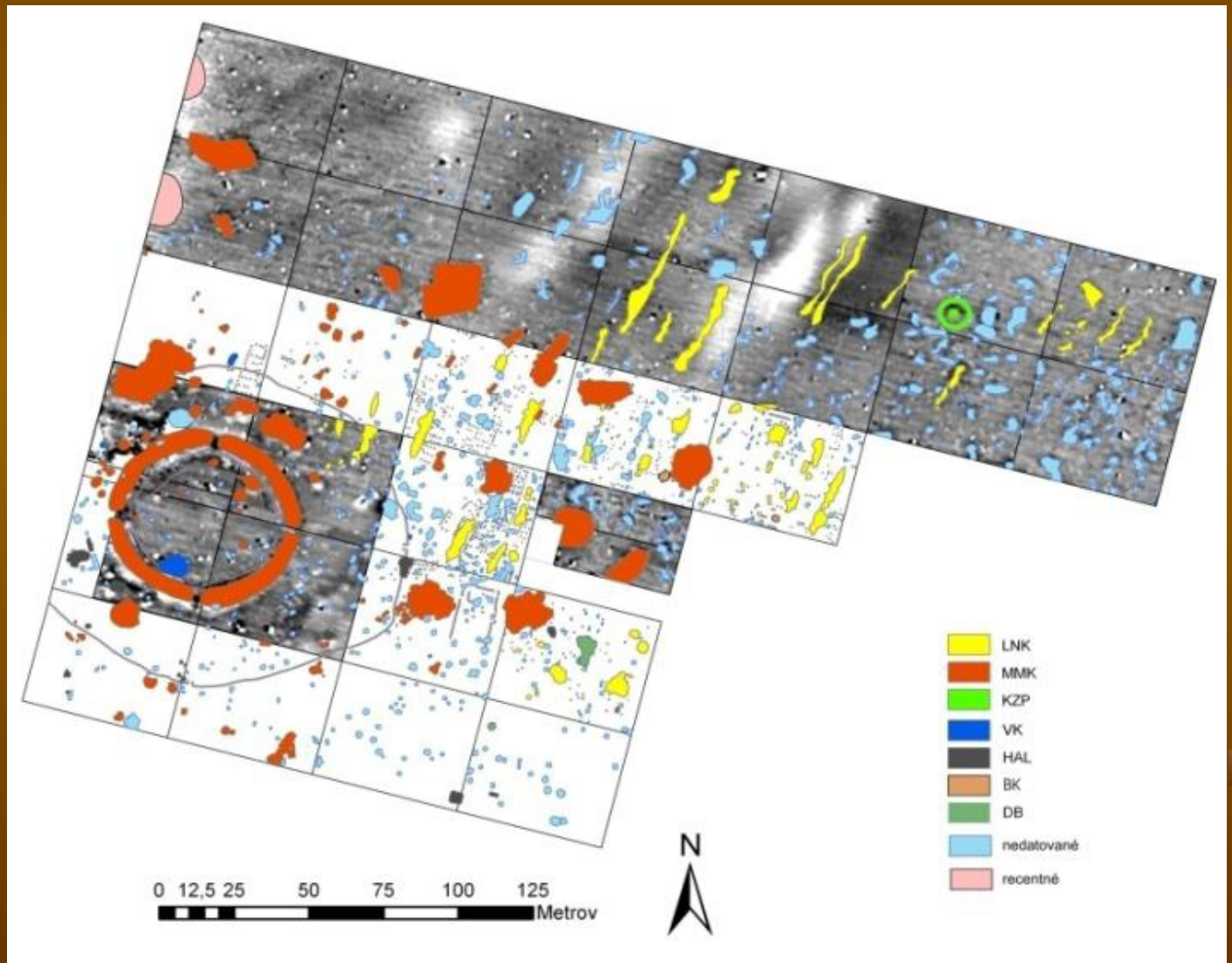

- Kultura s lineární keramikou

- sídliště a pohřebiště (?)
- několik desítek objektů,
- nadzemní dlouhé domy
- zbytky pecí
- LnK Ib, IIb

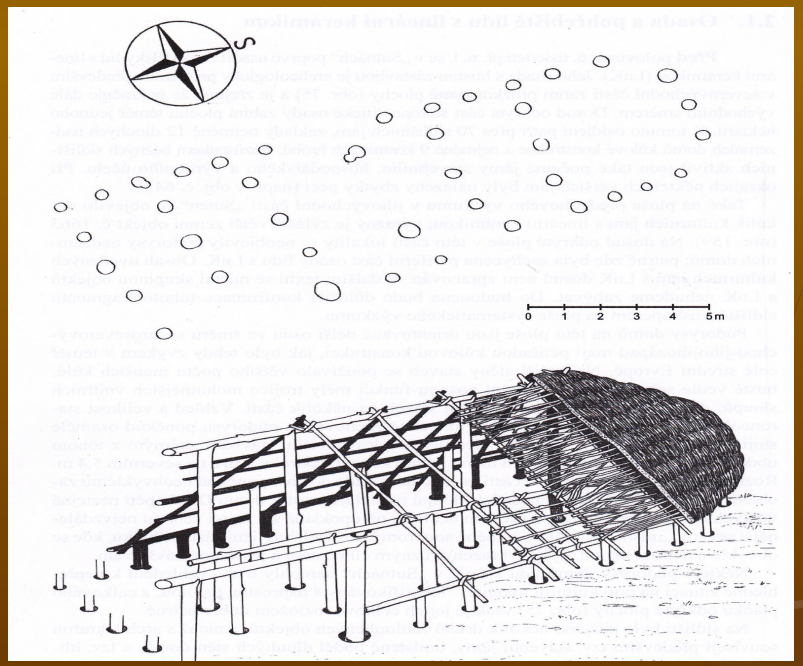

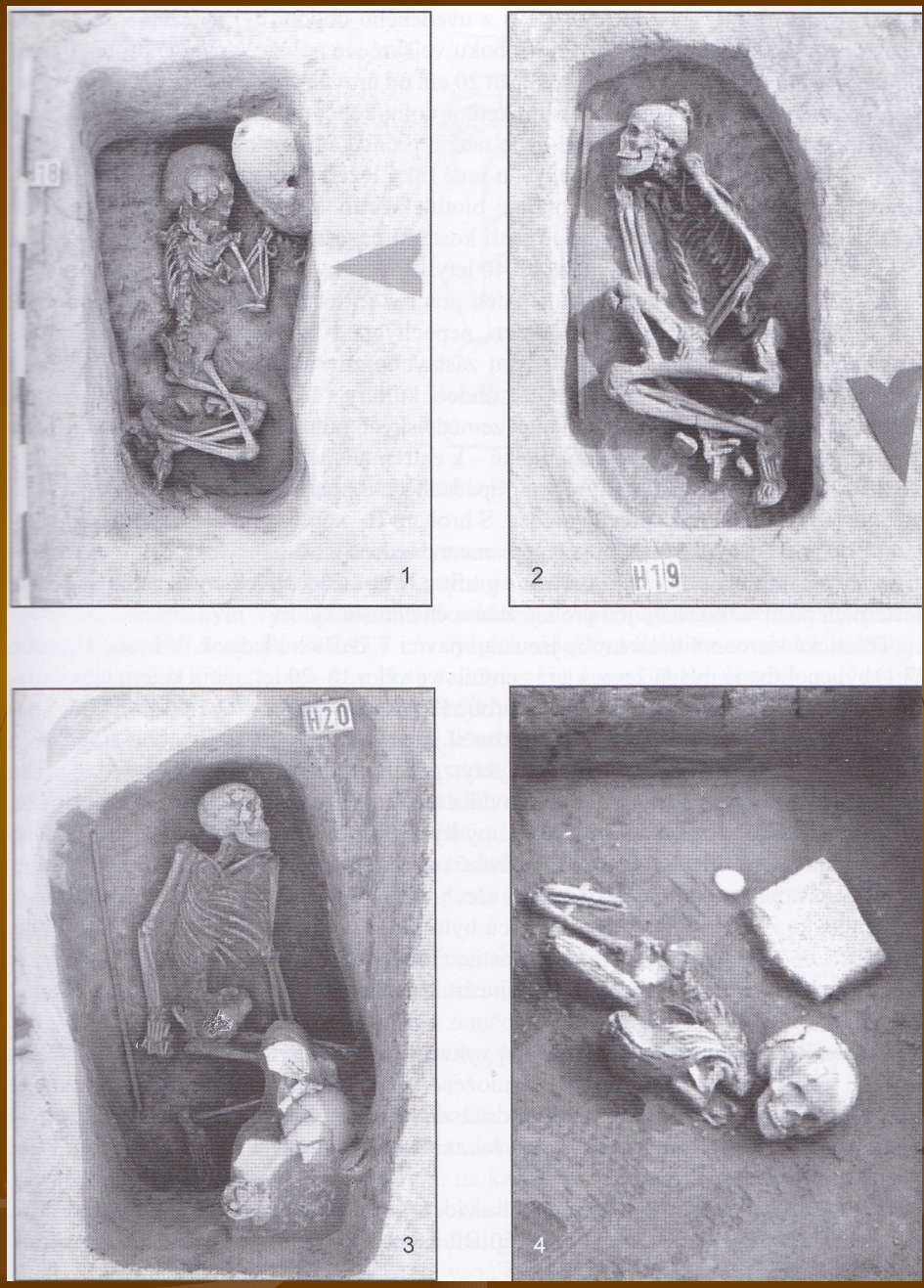

- Kultura s vypíchanou keramikou

- Častá intruze ve výplni mladších objektů
- Malé rozměry objektů, nejasná funkce
- 6 hrobů
- VK II? III, IV

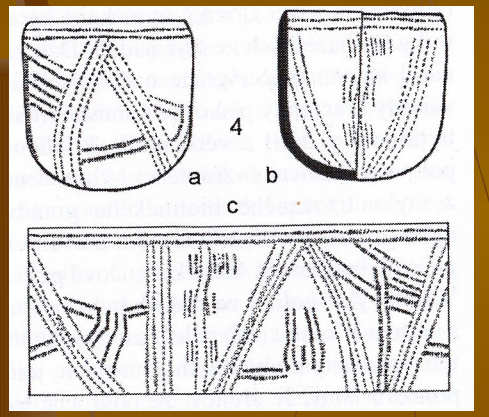

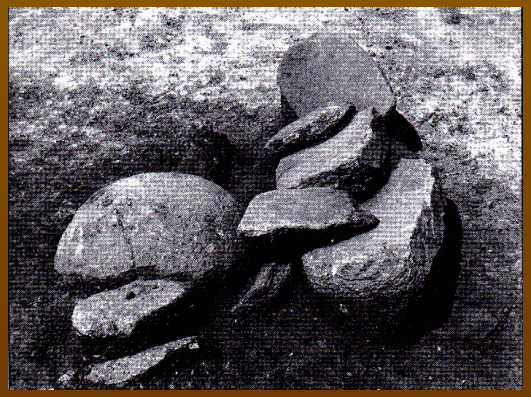

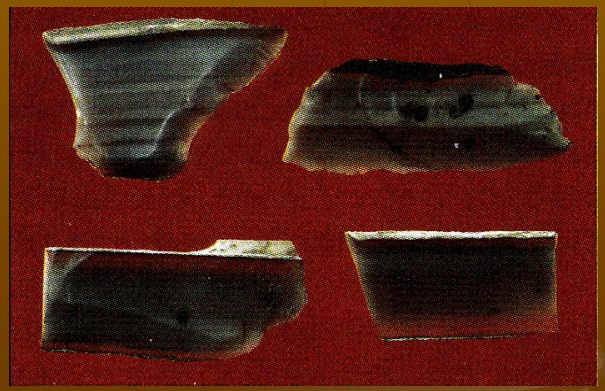

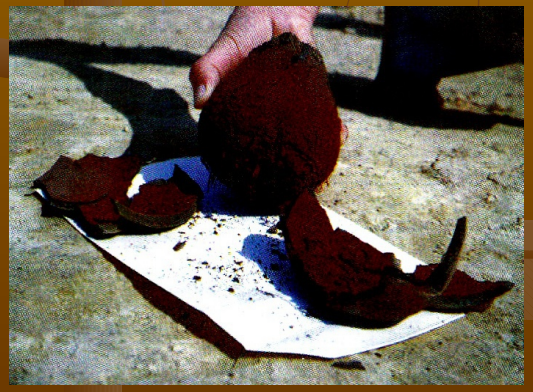

Publikace

- Monografická řada Těšetice-Kyjovice 1-7 (5. díl není)
- Těšetice Kyjovice 1 (st. stupeň MMK – E. Kazdová 1984)
- Těšetice-Kyjovice 2 (plastika – V. Podborský 1985)
- Těšetice-Kyjovice 3 (únětické pohřebiště – A. Lorencová a kol. 1987)
- Těšetice-Kyjovice 4 (rondel – V. Podborský 1988)
- Těšetice-Kyjovice 6 (horákovská kultura – M. Golec 2003)
- Těšetice-Kyjovice 7 (osídlení mezi vnějším příkopem a vnitřní palisádou MMK – M. Kuča a kol. 2010)

- Desítky studií a zpráv

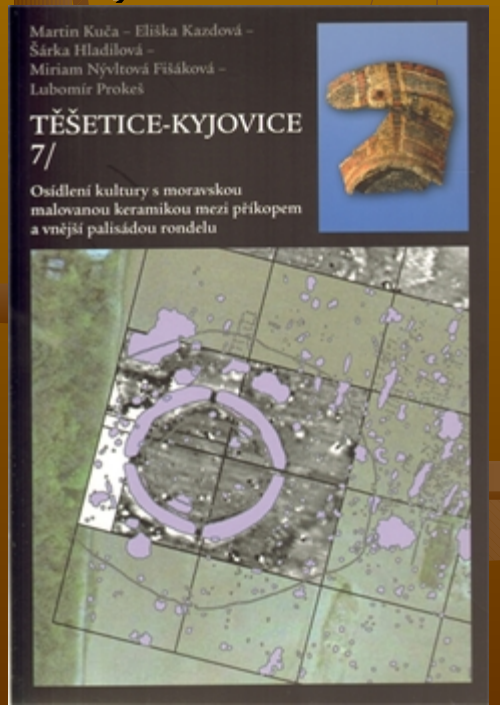

- Kultura s moravskou malovanou keramikou

- Hliníky, obilní sila, polozemnice, rondel, hroby
- MMK Ia, ojediněle IIa

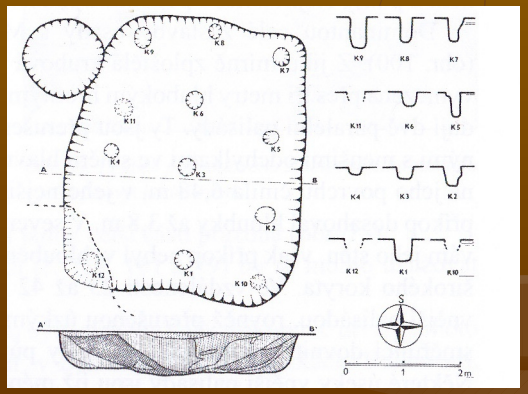

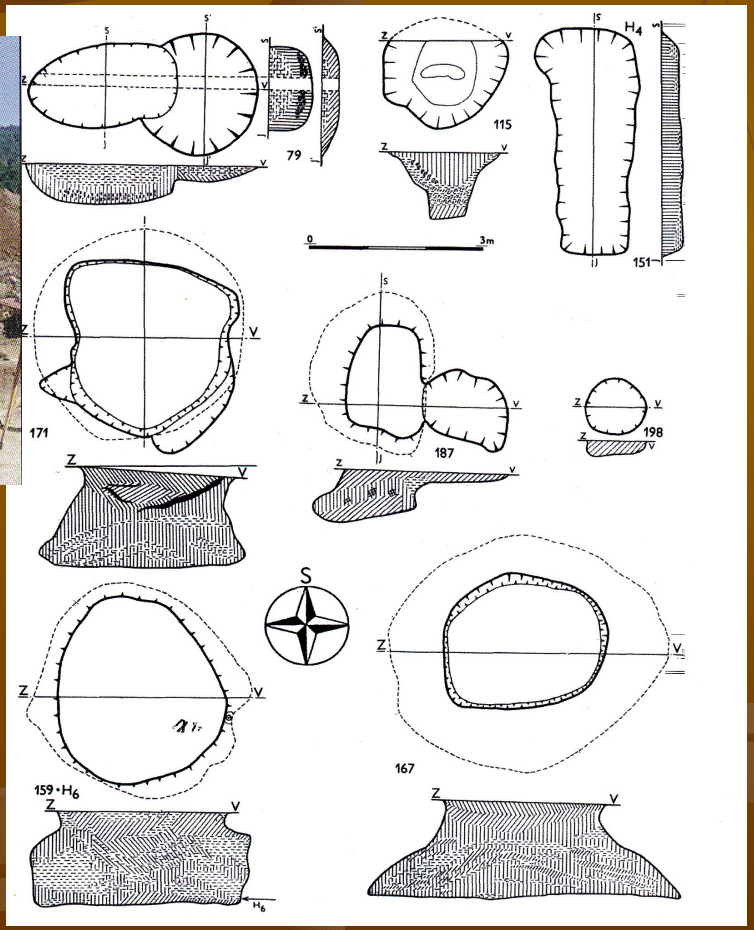

- Kultura s kanelovanou keramikou
- 10 zahloubených sídlištních objektů

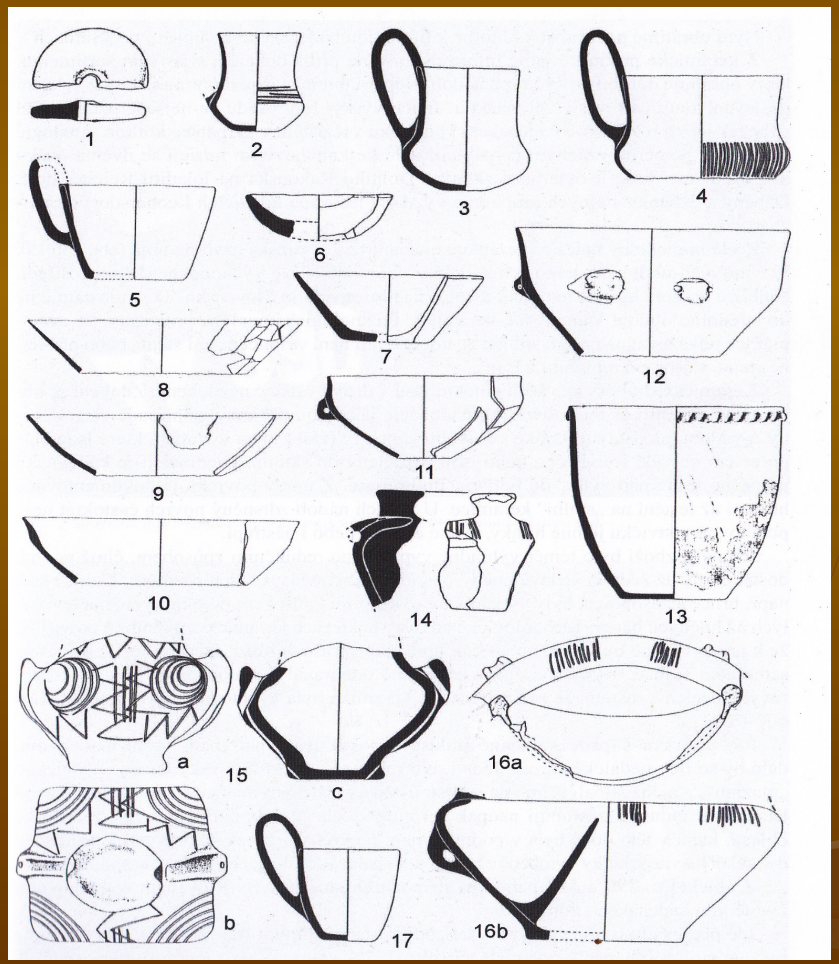

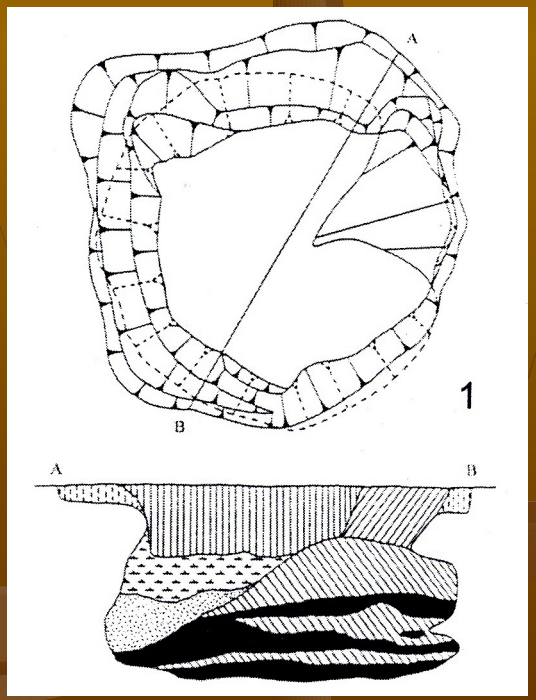

- Kultura se zvoncovitými poháry

- 2 hroby, intruze

- Starší doba bronzová
- Únětická, věteřovská

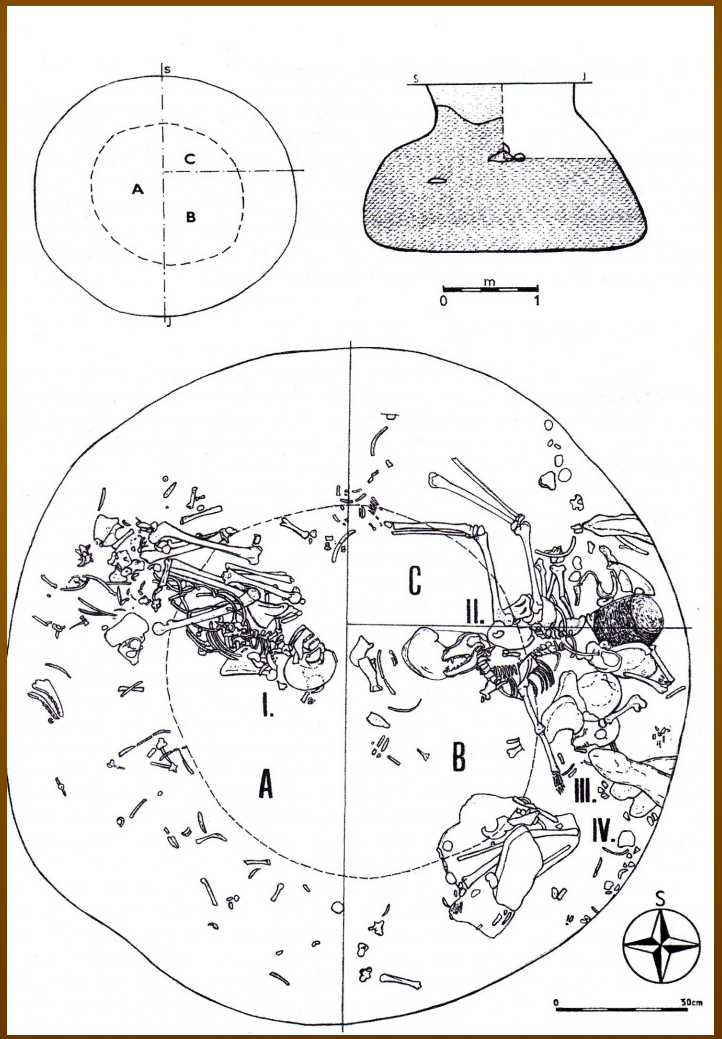

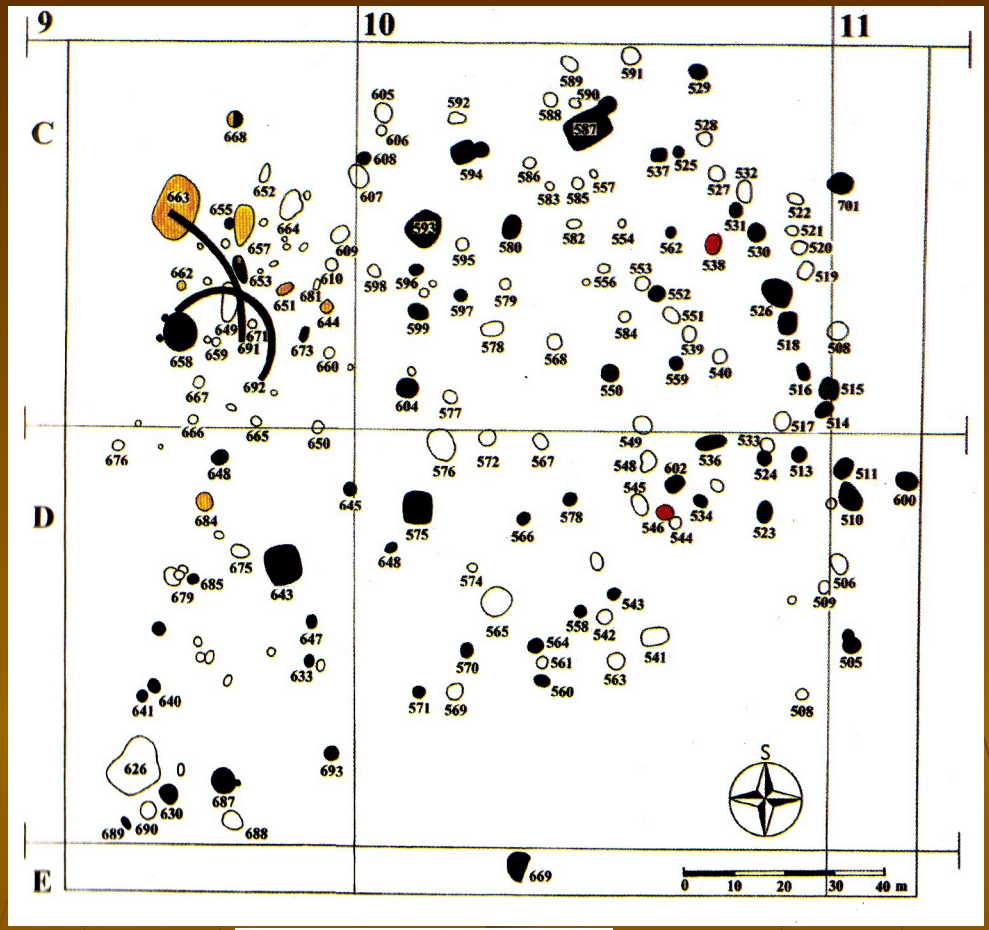

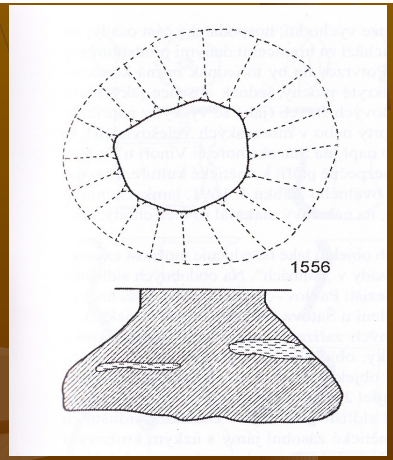

- Velatická kultura
- 2 jámy

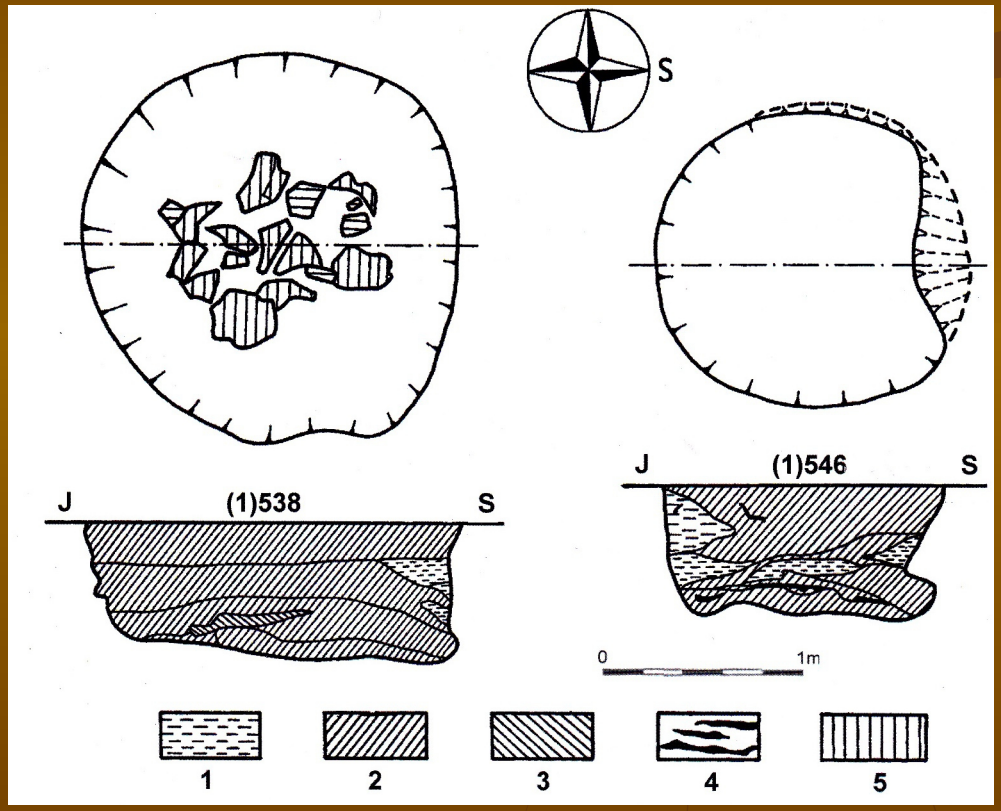

- Horákovská kultura
- Sídliště, hroby

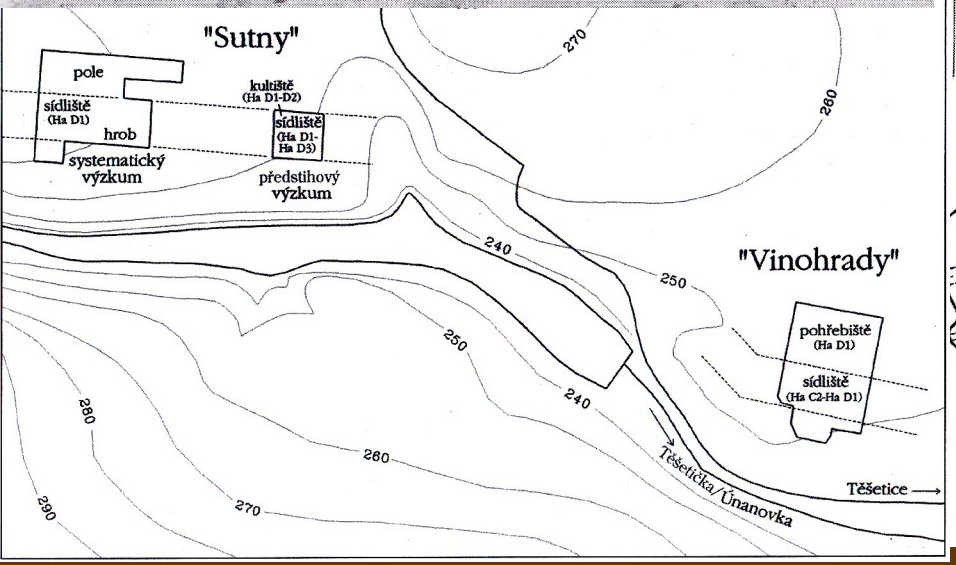

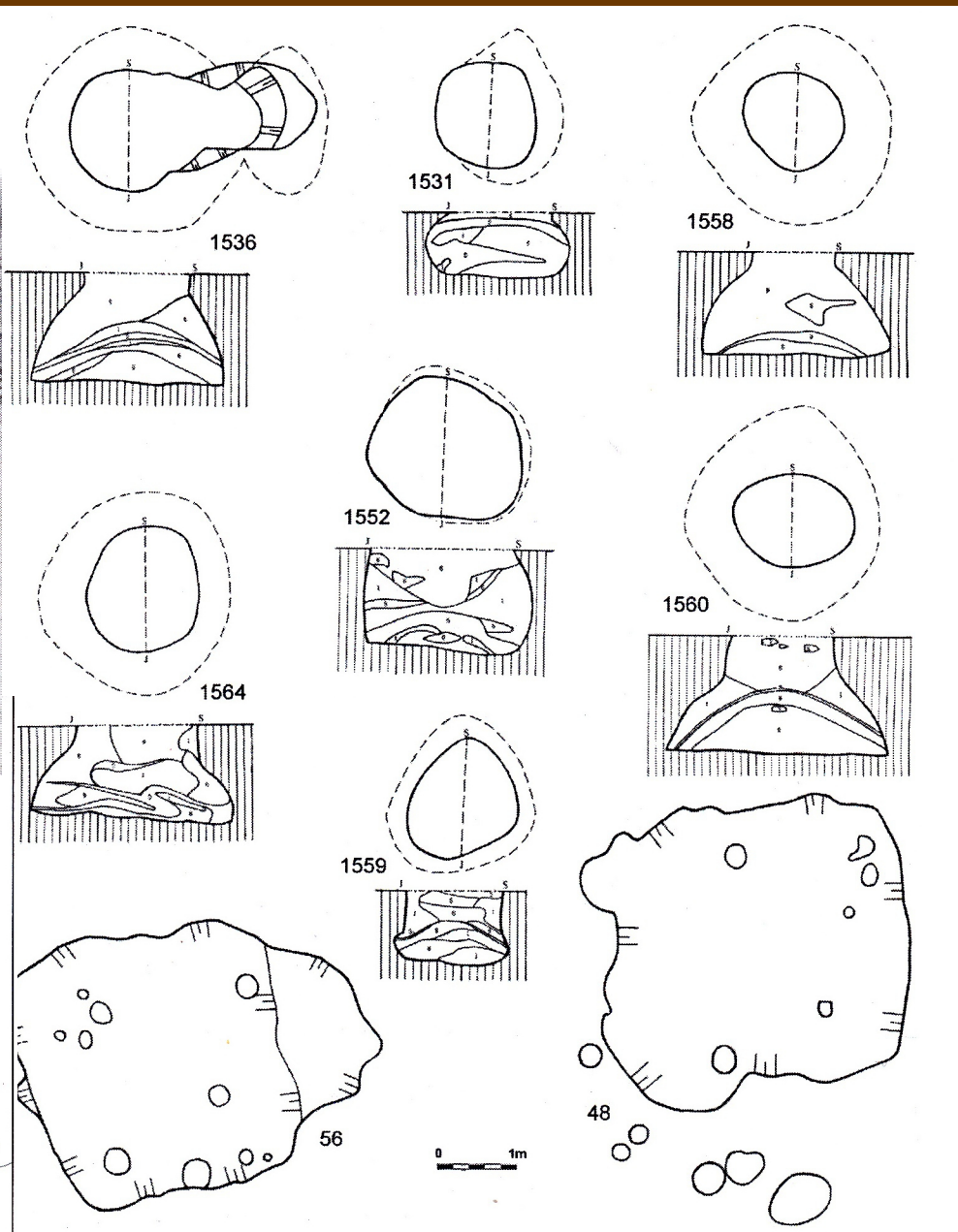

Lokalizace zkoumaných čtverců

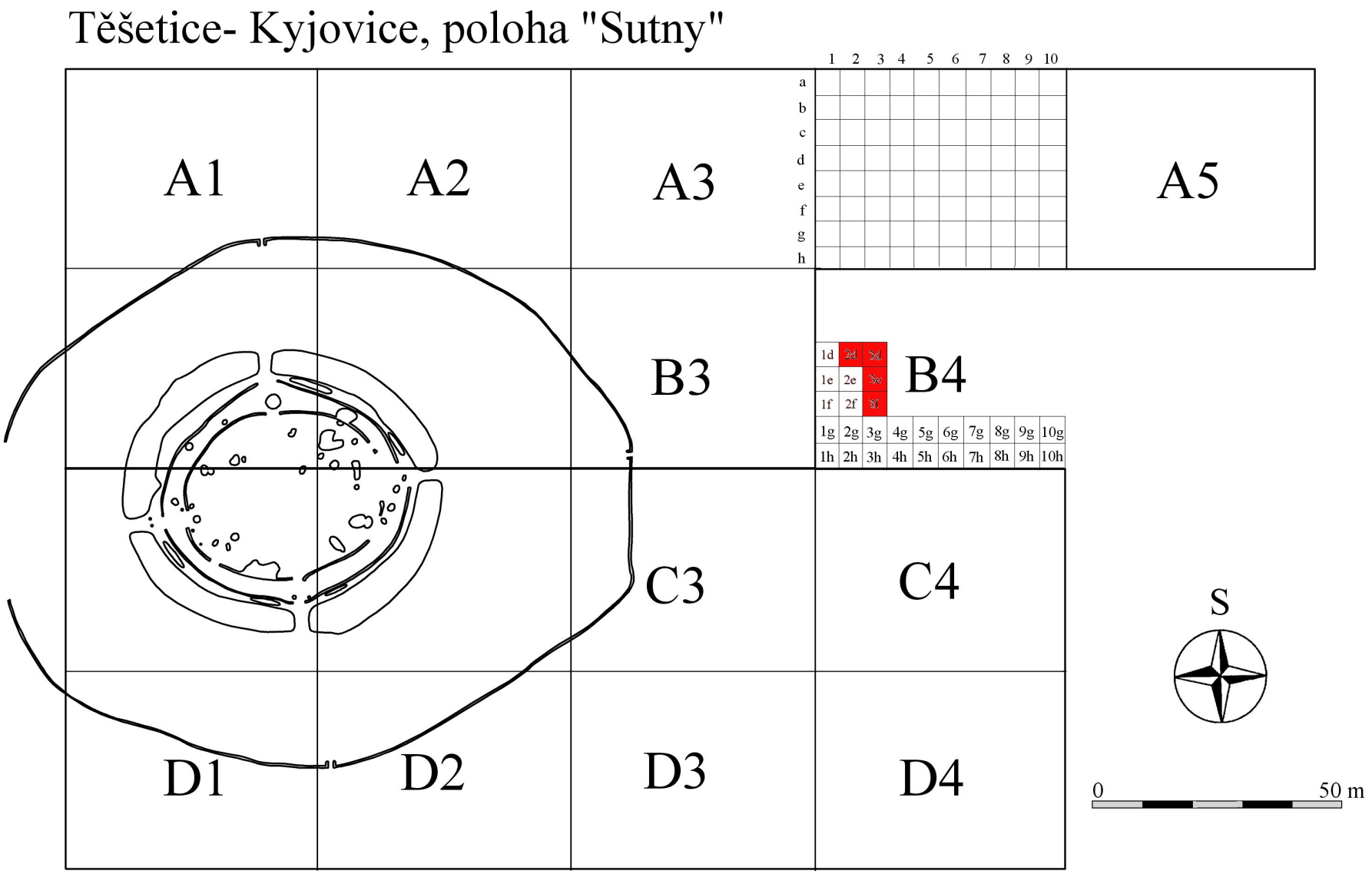

Metodika výzkumu a následného zpracování

- Využití mikroGISu u vybraného objektu
- Odebírání vzorků na další analýzy (barvivo, fosfáty a magnetická susceptibilita, palynologie, petrografie, absolutní datování C 14 ze vzorků uhlíků atd.)
- Plavení výplně všech objektů
- Podrobný systém formulářů používaných v terénu a jejich převedení do počítačové databáze bezprostředně po zaznamenání dat v terénu
- Fotogrammetrie

Použité experimenty a postupy při výzkumu a dokumentaci

• Kompletní plavení výplně objektů (torzo menší ženské plastiky, korálek, osteologický materiál, malakofauna, štípaná kamenná industrie, vč. mikrolitů (např. trapézky, vrtáčky, místně retušované artefakty), palynologie

Využití a testování geochemických metod

Barvení ploch / profilu postupem podle Brongerse (experiment Mgr. et Ing. L. Prokeše)

- při tlení rostlinné hmoty dochází v bezprostředním okolí ke změnám koncentrace železitých iontů (Fe3+)
- roztok rhodanidu draselného (KSCN), ten reaguje se železem – projevuje se červeným zabarvením
- Profil/plocha se postříká roztokem kyseliny dusičné – uvolní se ionty Fe3+
- Následuje aplikace roztoku rhodanidu draselného
- Metoda v některých případech umožnila indikovat druhotné zásahy, obecně se však na lokalitě Sutny příliš neosvědčila
- Příčinou může být vysoce pokročila degradace organické hmoty v neolitických objektech a/nebo vysoce alkalické půdní prostředí, které mohlo neutralizovat roztok kyseliny aniž došlo k uvolnění přítomných iontů železa

Využití a testování geochemických metod
Polní metoda stanovení fosfátů (Mgr. et Ing. L. Prokeš)

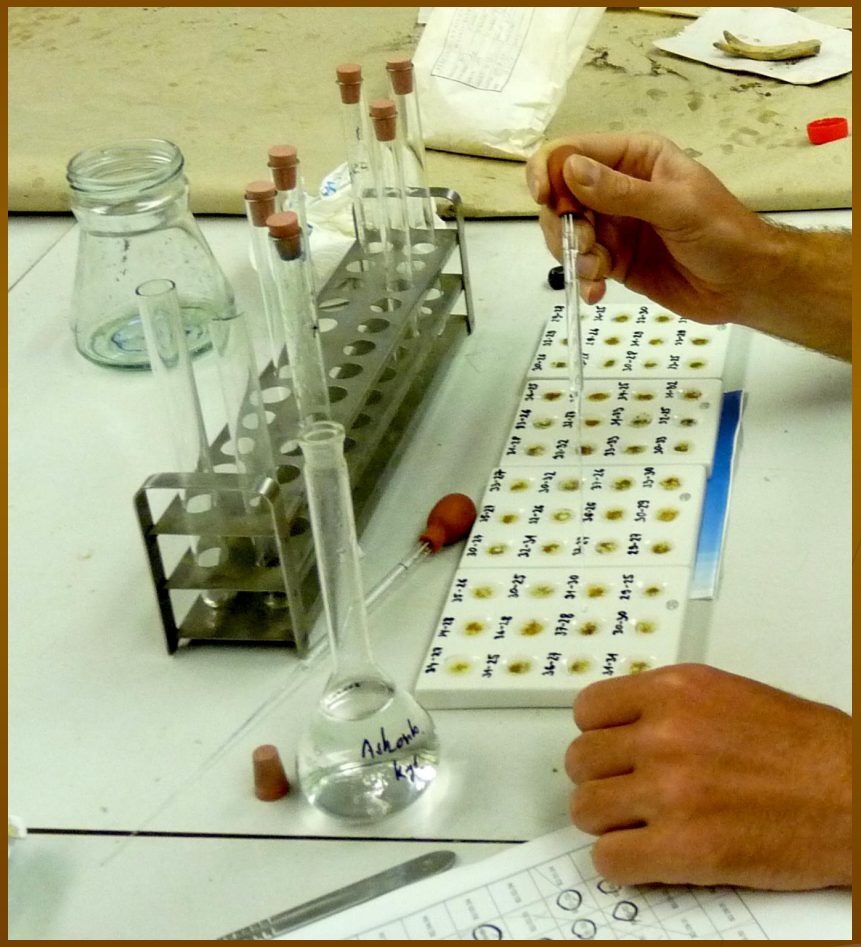

- Rychlé stanovení i většího množství vzorků přímo v terénu může být použito jako rychlý prostředek pro získání představy o prostorové distribuci fosfátů v objektech (hrobech, jámách a snad i půdorysech domů)

Využití a testování geochemických metod
Fotokolorimetrické určení absolutního množství fosfátů v půdě

Laboratorní metoda umožňující o několik řádů přesnější určení množství fosfátů v půdě může být využita například pro vytváření přesných distribučních map korelovatelných s dalšími kulturními, chemickými a fyzikálními vlastnostmi půdy.

Fotogrammetrie

- kolmé snímky plochy a profilů a jejich přesná dokumentace formou digitalizace

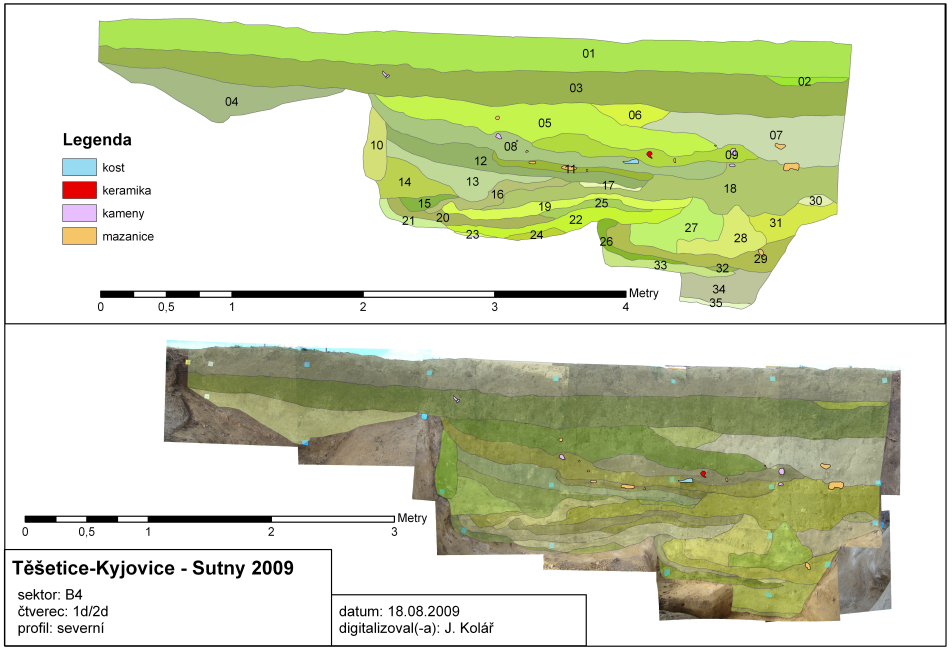

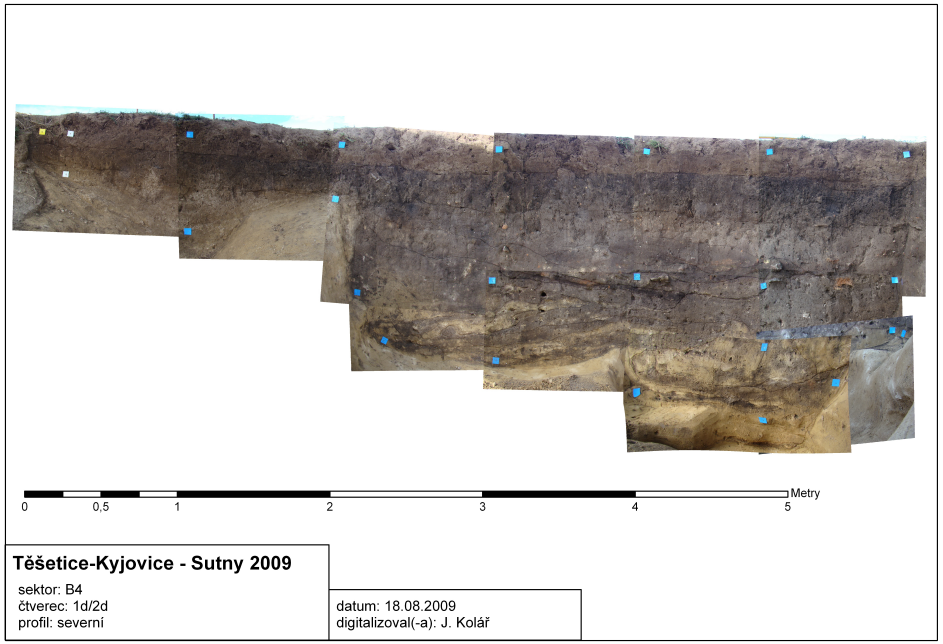

Těšetice - Kyjovice, poloha "Sutny" 2008

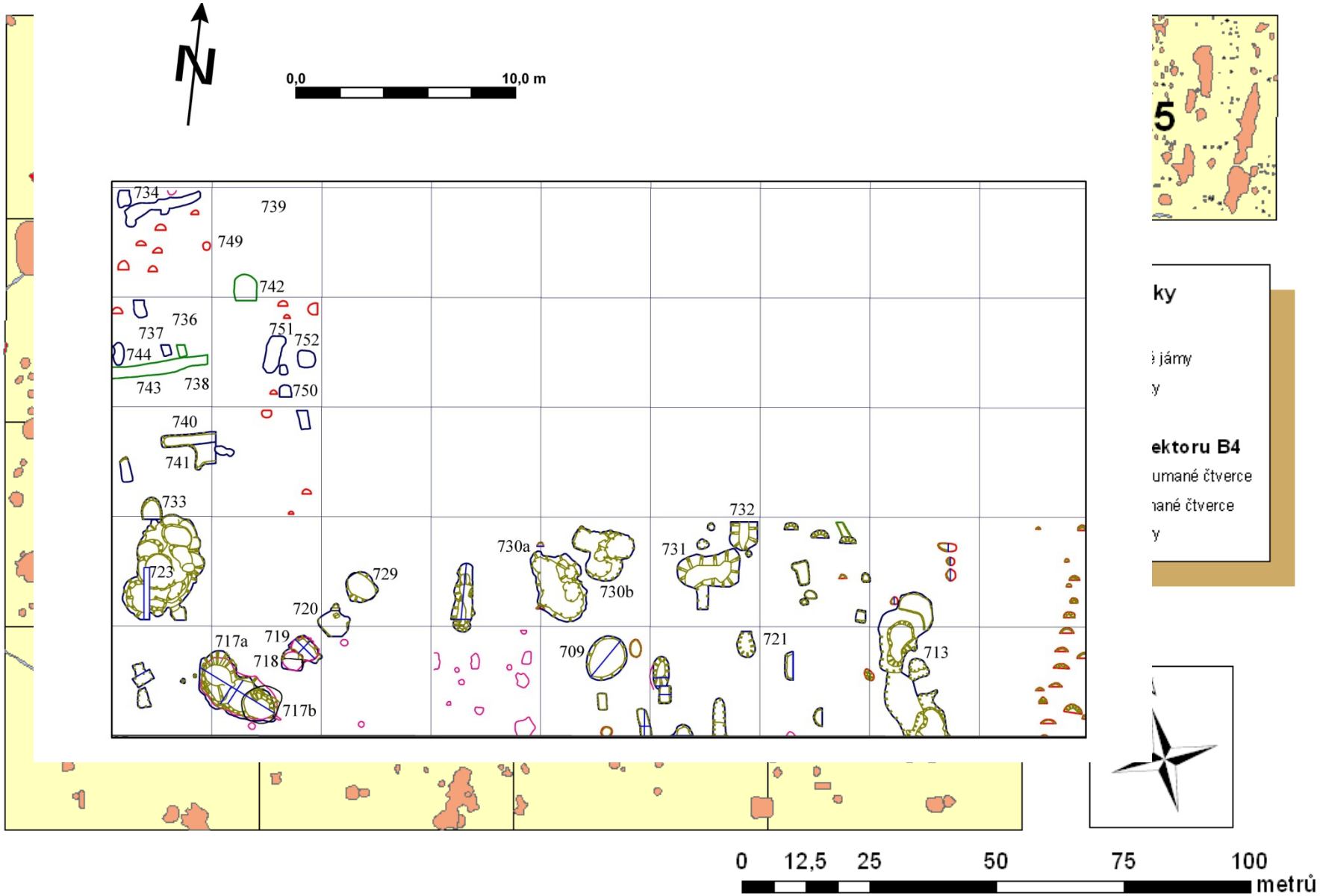

Těšetice „Sutny“

B4 9g, 9h obj. 713

část půdorysu domu a stavební jáma LnK

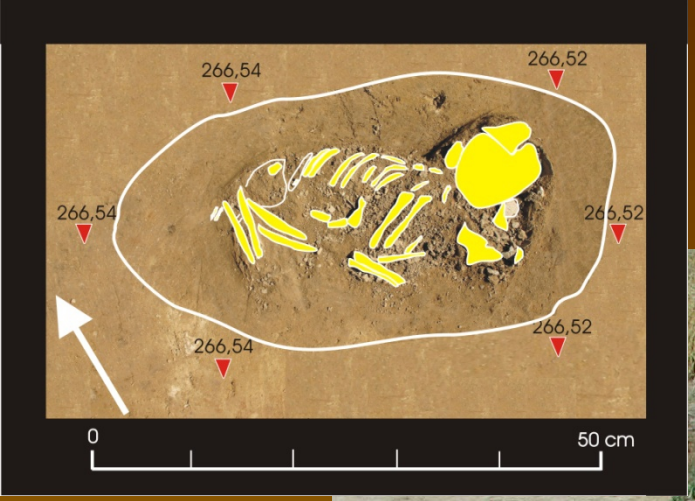

Těšetice „Sutny“
B4 9h obj. 713

HROB 26 ve stavební jámě LnK

Novorozenec, stáří 6 – 8 měsíců

Těšetice „Sutny“

B4 2h obj. 717

superpozice objektu s MMK
a halštatské jámy

Objekt 717a

Objekt 717a

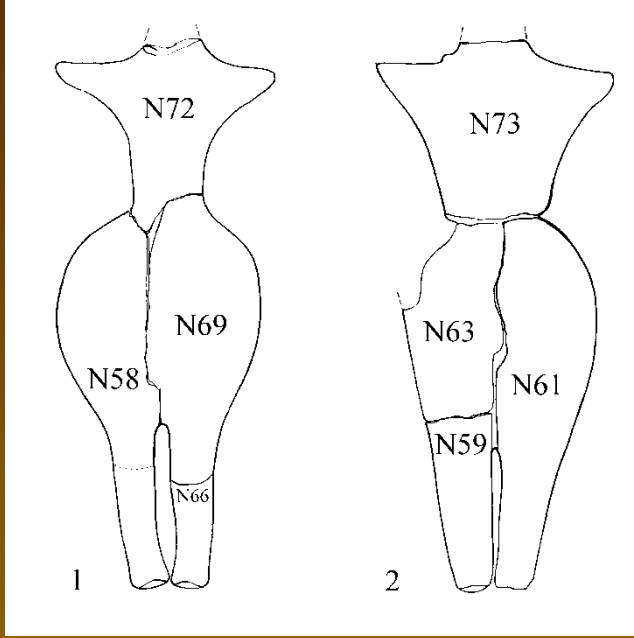
N72
N69
N58
N66
1
N73
N63
N61
N59
2

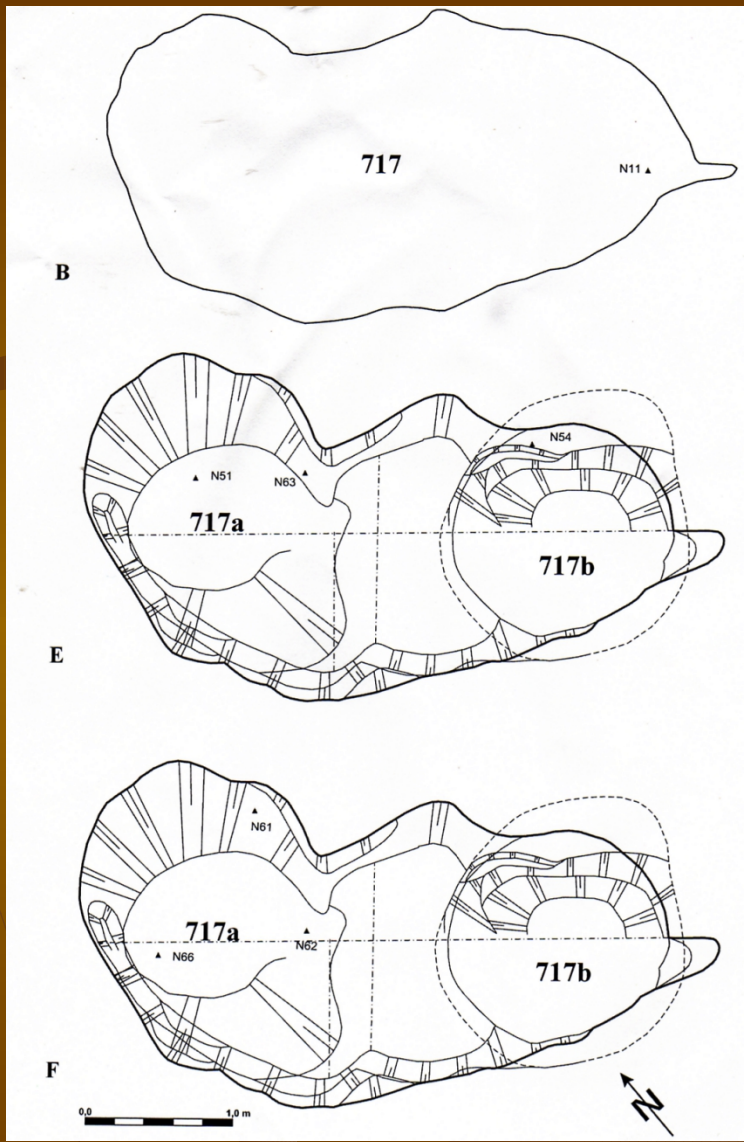
B
717
N11
E
N51
N63
N54
717a
717b
F
N61
N66
N62
717a
717b
0,0
1,0 m
N

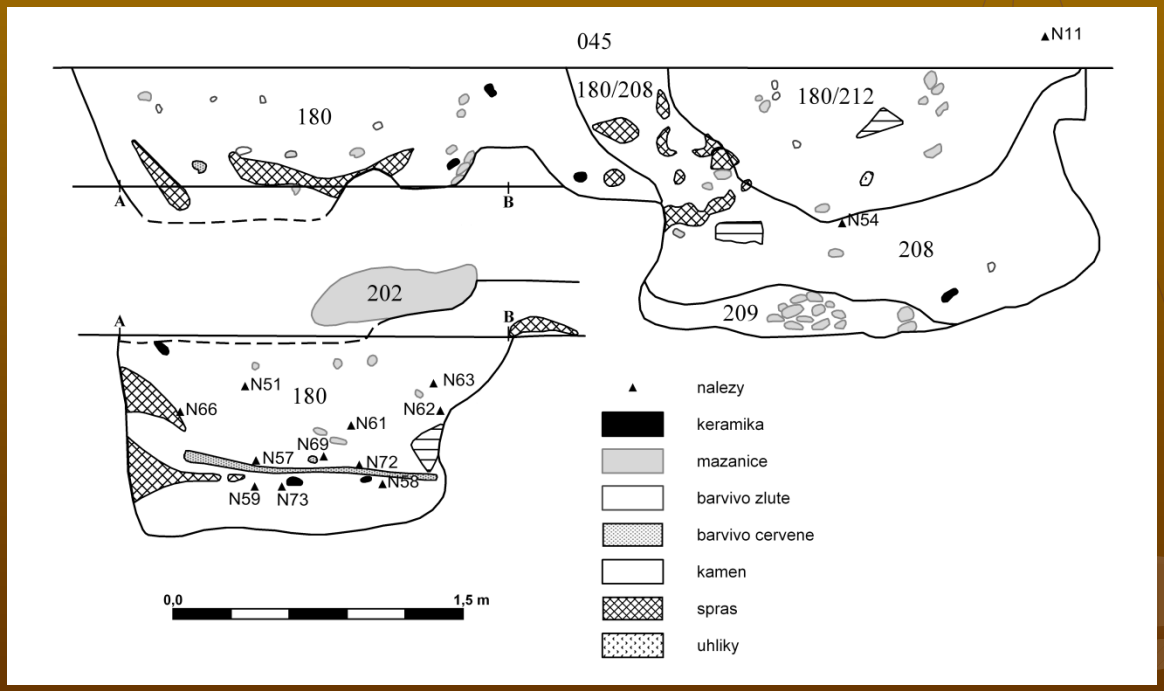
045
N11
180
180/208
180/212
A
B
N54
208
209
202
N51
N63
N66
180
N62
N61
N69
N57
N72
N58
N59
N73
0,0
1,5 m
nalezy
keramika
mazanice
barvivo zlute
barvivo cervene
kamen
spras
uhliky

Těšetice „Sutny“

B4 2h, 3g, 3h obj. 719, 720, 729

baterie pecí horákovské kultury

Cs-magnetometer SM-5 Navmag (Scintrex, Kanada)

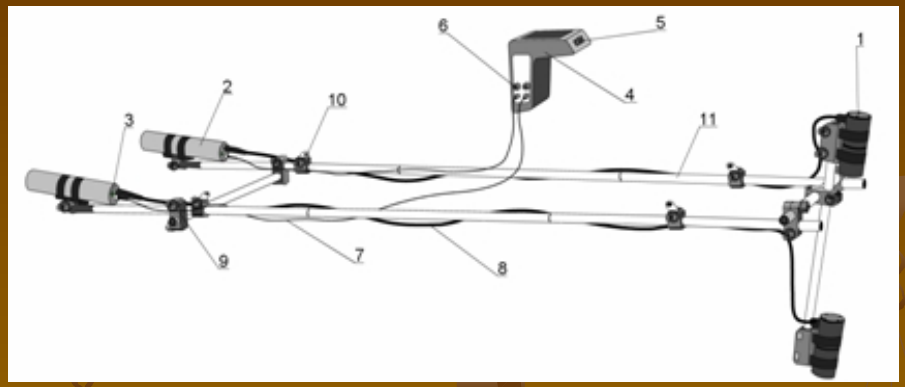

Těšetice-Kyjovice

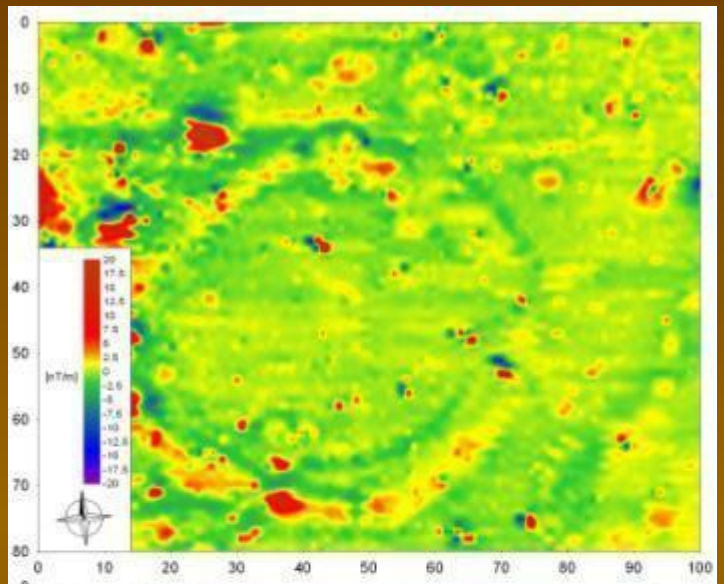

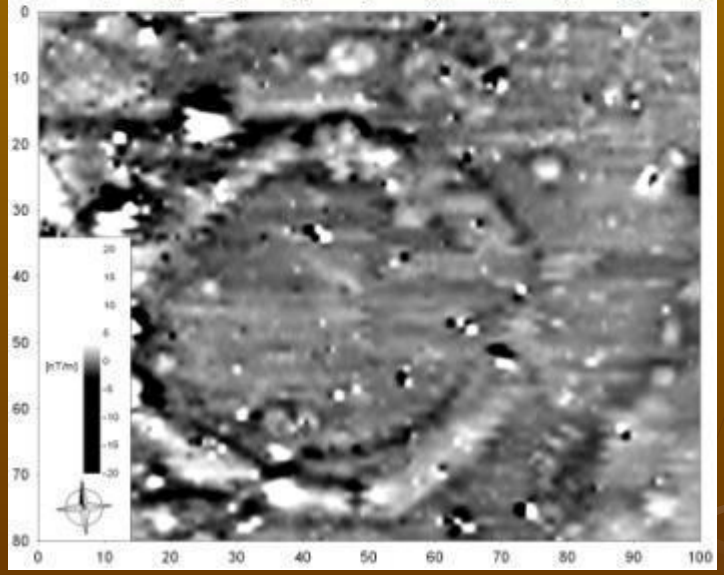

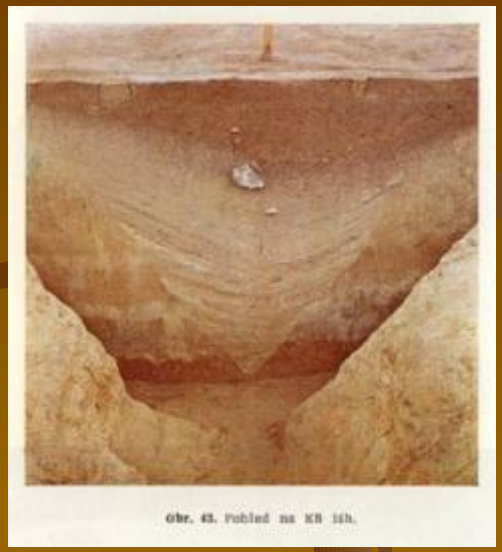

Obr. 43. Pohled na KS 16h.

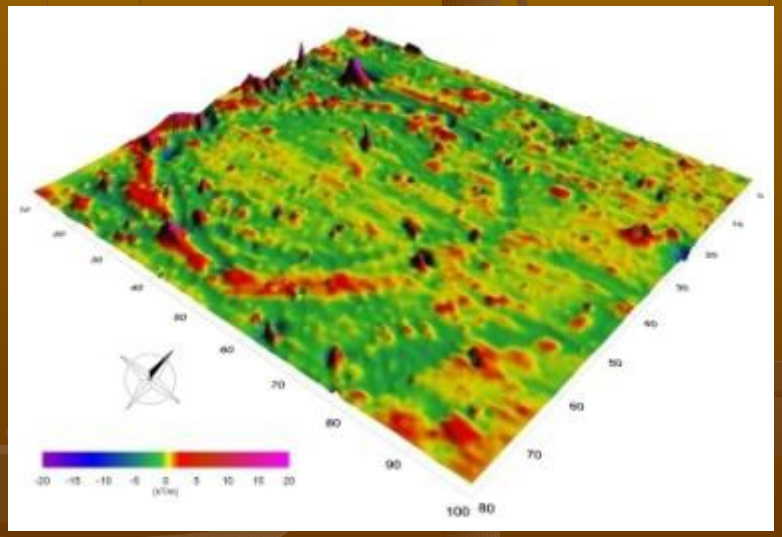

Těšetice-Kyjovice

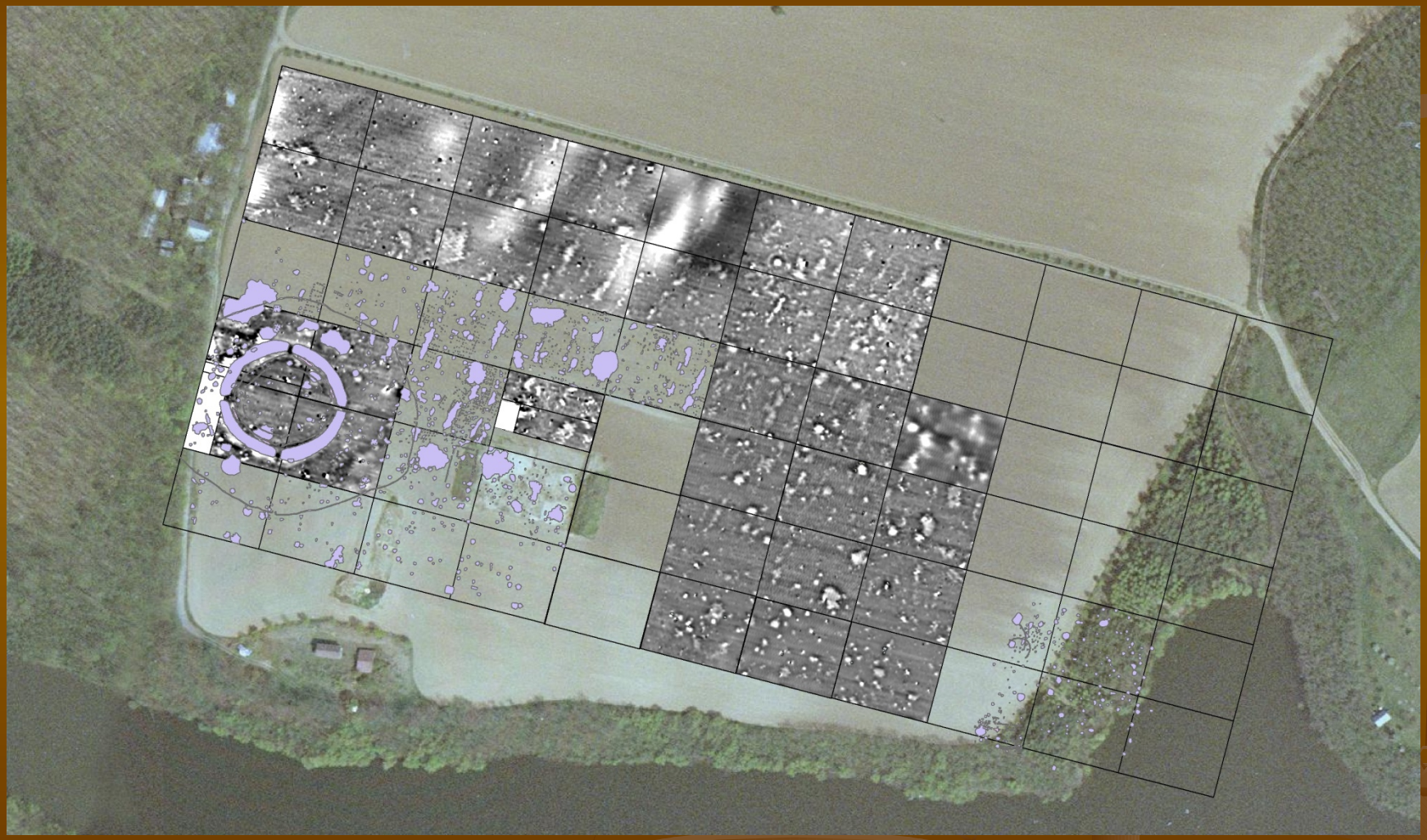

Těšetice-Kyjovice

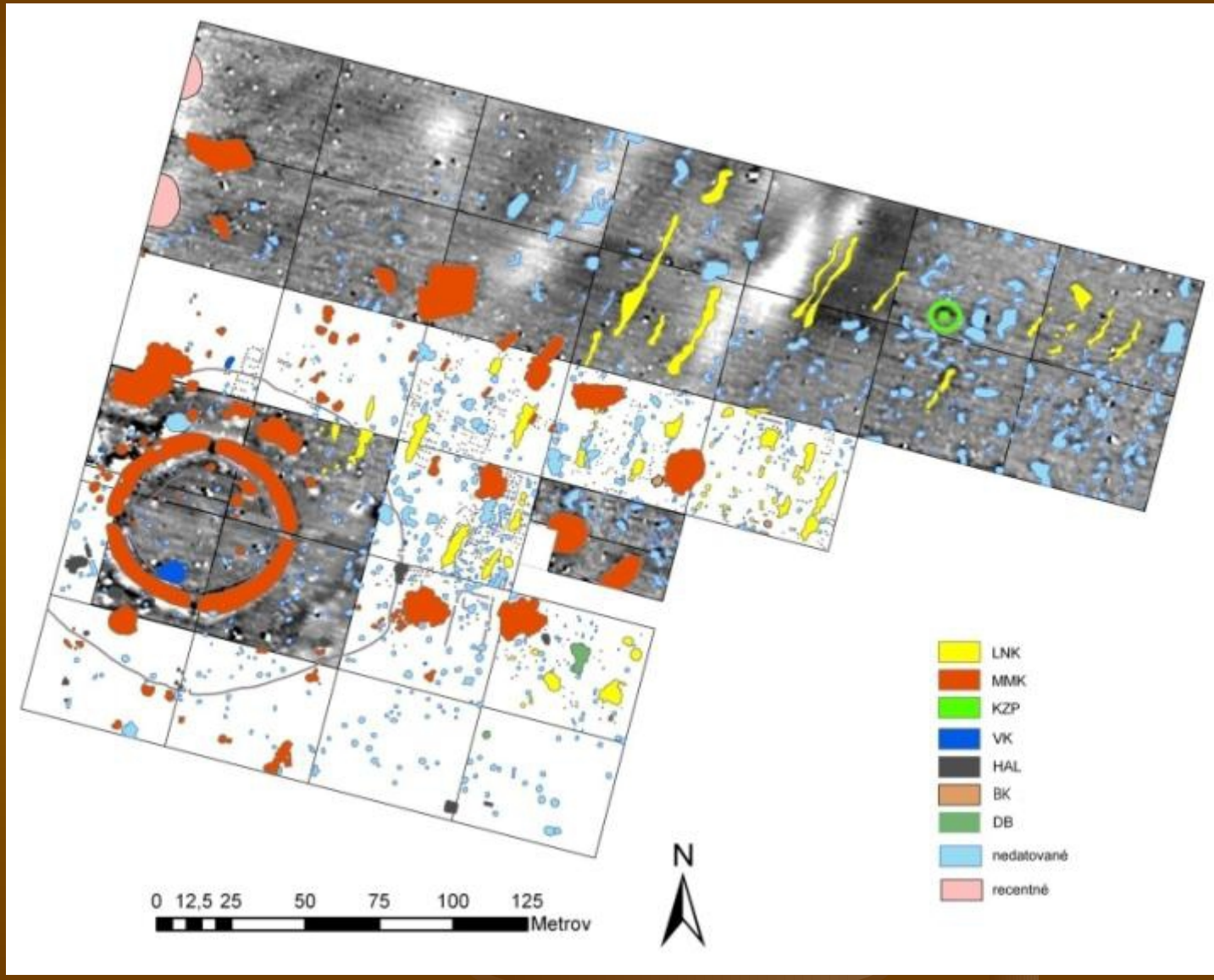

Ciele magnetického prieskumu na polohe Sutny:

- Identifikovanie jednotlivých zahĺbených archeologických objektov

- Zachytenie tvaru a velkosti daných objektov

-Snaha o funkčné charakterizovanie štruktúr detektovaných magnetickou prospekciou

-Snaha o datovanie štruktúr detektovaných magnetickou prospekciou

-Zistenie veľkosti osídlenej plochy

-Zachytenie hranice osídlenia (prípadné ohradenia)

-Zistenie hustoty osídlenia

- Detekcia kumulácií objektov

-Zistenie ďalších archeologických elementov na polohe (hroby)

Archeologický výzkum 20.7.-28.8.09

Odkryv objektu č. 738 (kultury s MMK fáze Ia); pomocí mikroGISu = snižování vrstev po 5 cm v rámci jednotlivých loci; každý čtverec o výměře 1 m² je plošně rozdělen a posléze popisován a kreslen po 10 cm² čtvercích

Odkryv hliníku č. 739 (kultury s MMK fáze Ia), který narušil objekt II. stupně kultury s LnK

Čtverec 3e a 3f

- Zjištěny pouze recentní zásahy a několik kůlových jamek

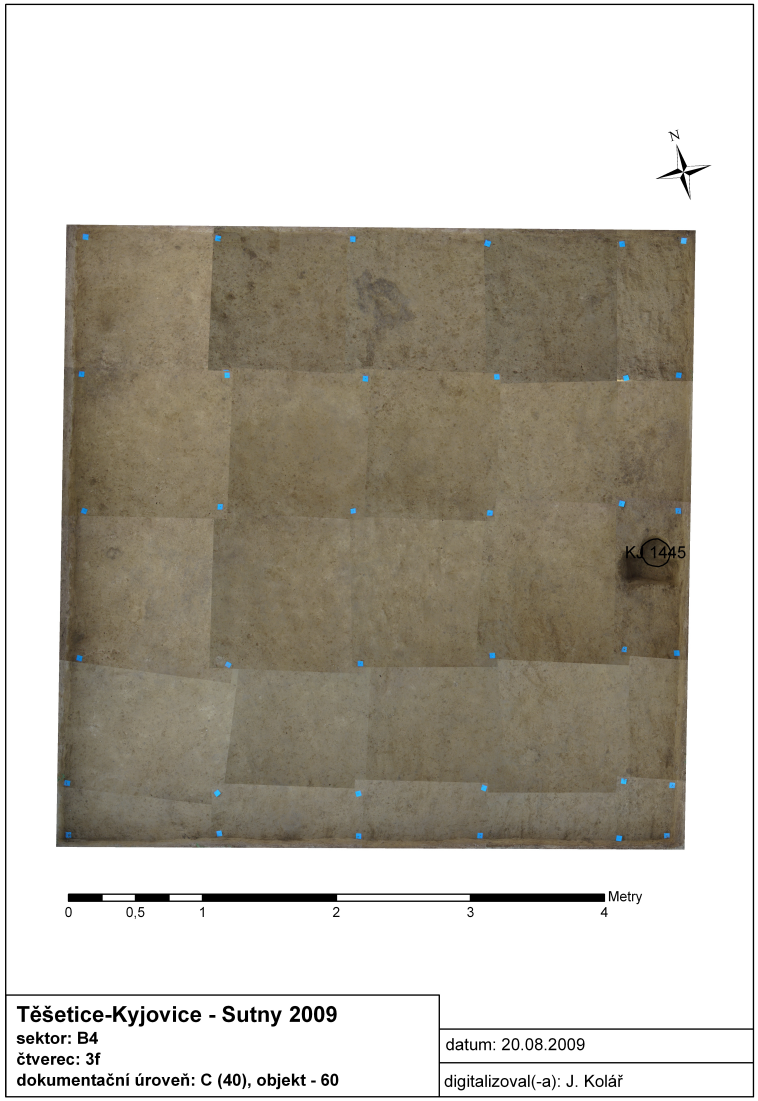

2010-2011

- hrob KZP

2012
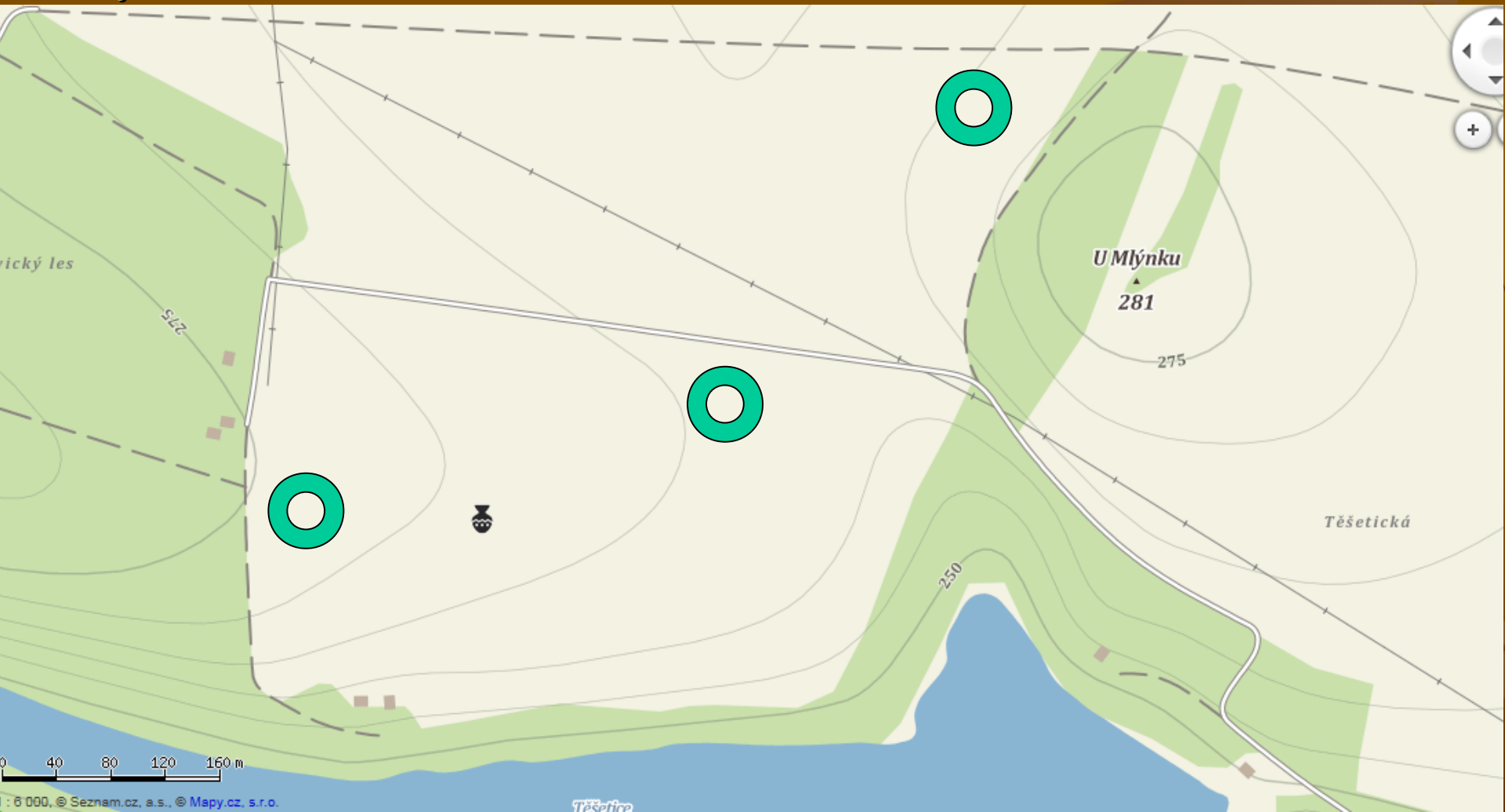
- další hrob KZP, kontrolní řez rondelem, odkryv části dlouhého domu kultury s LnK